

Δεκέμβριος 2022

Αυτό το Θεματικό Δελτίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο και δεν είναι εξαντλητικό

Το δικαίωμα ψήφου των κρατουμένων

Βλέπε επίσης το Θεματικό Δελτίο στην ενότητα [«Right to free elections» \(Δικαίωμα για ελεύθερες εκλογές\)](#)

«Τα δικαιώματα που εγγυάται το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου](#)»] είναι καίριας σημασίας για την καθιέρωση και τη διατήρηση των θεμελίων ενός αποτελεσματικού και ουσιαστικού δημοκρατικού πολιτεύματος που διέπεται από το κράτος δικαίου...

Ωστόσο, τα δικαιώματα που απορρέουν από το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου δεν είναι απόλυτα. Υπάρχει περιθώριο εφαρμογής σιωπηρών περιορισμών και στα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να παρέχεται σχετικό περιθώριο εκτίμησης.

... Υπάρχουν πολλοί τρόποι οργάνωσης και λειτουργίας των εκλογικών συστημάτων και μια πληθώρα μεταξύ τους διαφορών, που περιλαμβάνουν, *inter alia*, την ιστορική εξέλιξη, την πολιτισμική πολυμορφία και τη διαμόρφωση της πολιτικής σκέψης εντός της Ευρωπαϊκού χώρου, στοιχεία τα οποία εναπόκειται στο κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος πώς θα τα ενσωματώσει στο δικό του δημοκρατικό όραμα.

... Σε γενικές γραμμές οι κρατούμενοι των φυλακών εξακολουθούν να απολαμβάνουν όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες που εγγυάται η Σύμβαση, πλην του δικαιώματος στην ελευθερία, όπου η νομίμως επιβληθείσα κράτηση εμπίπτει ρητώς στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5 της Σύμβασης [που εγγυάται το δικαίωμα στην ελευθερία και ασφάλεια]. ... Πάσης φύσεως περιορισμοί επί των ανωτέρω λοιπών δικαιωμάτων, πρέπει υποχρεωτικά να είναι αιτιολογημένοι...

Επομένως, δεν τίθεται υπό εξέταση η κατάργηση των δικαιωμάτων του κρατουμένου που απορρέουν από τη Σύμβαση αποκλειστικά και μόνο λόγω της ιδιότητάς του ως προσώπου που τελεί υπό κράτηση κατόπιν καταδίκης. Επιπλέον, υπό το καθεστώς της Σύμβασης, όπου η ανεκτικότητα και η ευρύτητα του πνεύματος είναι τα αναγνωρισμένα χαρακτηριστικά της δημοκρατικής κοινωνίας, σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η αυτοδίκαιη αφαίρεση των πολιτικών δικαιωμάτων, με μοναδικό κριτήριο την ενδεχόμενη προσβολή της κοινής γνώμης.

Το συγκεκριμένο όριο ανεκτικότητας δεν εμποδίζει μια δημοκρατική κοινωνία από τη λήψη μέτρων προστασίας της, ενάντια σε δραστηριότητες που επιδιώκουν να πλήξουν τα δικαιώματα ή τις ελευθερίες που ορίζονται στη Σύμβαση. Το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, το οποίο κατοχυρώνει τη δυνατότητα επιρροής των προσώπων στη σύνθεση της νομοθετικής εξουσίας, δεν αποκλείει επομένως, την επιβολή περιορισμών στα εκλογικά δικαιώματα ενός προσώπου που έχει για παράδειγμα, καταχραστεί σοβαρά μια δημόσια θέση ή του οποίου η συμπεριφορά απείλησε να υπονομεύσει το κράτος δικαίου ή τα θεμέλια της δημοκρατίας ... Το αυστηρό μέτρο της στέρησης των εκλογικών δικαιωμάτων δεν πρέπει, ωστόσο, να χρησιμοποιείται αβασάνιστα και η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί μια διακριτή και αρκούντως επαρκή σύνδεση μεταξύ της κύρωσης και της συμπεριφοράς του εν λόγω προσώπου και τις ιδιαίτερες περιστάσεις που αφορούν την υπόθεσή του. ... Όπως και σε άλλες περιπτώσεις, ένα ανεξάρτητο δικαστήριο, εφαρμόζοντας μια κατ' αντιμωλία διαδικασία, παρέχει μια ισχυρή εγγύηση κατά της αυθαιρεσίας.» (Hirst (No. 2) κατά Ηνωμένου Βασιλείου, απόφαση του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης της 6ης Οκτωβρίου 2005, Παράγραφοι 58-61 και 69-71)

Υποθέσεις που αφορούν το Ηνωμένο Βασίλειο

Hirst (No. 2) κατά Ηνωμένου Βασιλείου

6 Οκτωβρίου 2005 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Εκτιόντας ποινή ισόβιας κάθειρξης για ανθρωποκτονία, ο προσφεύγων στερήθηκε τα εκλογικά του δικαιώματα κατά τη διάρκεια της κράτησής του, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Νόμου περί Εκπροσώπησης του Λαού (Representation of the People Act) του 1983, ο οποίος εφαρμόζεται σε άτομα που έχουν καταδικαστεί και εκτίουν στερητική της ελευθερίας ποινή. Το 2004 αποφυλακίστηκε με προβλεπόμενη άδεια. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι, ως καταδικασμένος κρατούμενος, είχε υπαχθεί σε καθεστώς γενικής απαγόρευσης ψήφου στις εκλογές.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3** (δικαίωμα για ελεύθερες εκλογές) του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, λόγω του αυτοδικαίου και διακριτικού περιορισμού του δικαιώματος ψήφου του προσφεύγοντος, ως καταδικασμένου κρατούμενου.

Greens και M.T. κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Τρίτη, 23 Νοεμβρίου 2010

Οι δύο προσφεύγοντες εξέτιαν ποινή φυλάκισης. Η υπόθεση αφορούσε τη συνεχή αδυναμία τροποποίησης της νομοθεσίας που επιβάλλει τη γενική απαγόρευση ψήφου στις εθνικές και ευρωπαϊκές εκλογές για τους καταδικασμένους κρατούμενους, στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3** του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου. Διαπίστωσε ότι η παραβίαση οφειλόταν στη μη εκτέλεση εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου, της απόφασης του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Hirst (No. 2) κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (βλ. ανωτέρω).

Δεδομένου μάλιστα, του σημαντικού αριθμού επαναλαμβανόμενων προσφυγών που είχε λάβει λίγο πριν από τις γενικές εκλογές του Μαΐου του 2010 και κατά το εξάμηνο που ακολούθησε, το Δικαστήριο αποφάσισε περαιτέρω να εφαρμόσει τη διαδικασία της πιλοτικής απόφασης² στην υπόθεση.

Σύμφωνα με το **Άρθρο 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης³, το Ηνωμένο Βασίλειο υποχρεώθηκε να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις για την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας εντός έξι μηνών από την έκδοση της οριστικής απόφασης των *Greens και M.T.*, ενόψει της θέσπισης εκλογικού νόμου για την επίτευξη εκτέλεσης της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Hirst (No. 2)* εντός οποιουδήποτε χρονοδιαγράμματος, ορισθέντος από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Το Δικαστήριο εκτίμησε επίσης πως θα ήταν σκόπιμη η αναστολή της επεξεργασίας όσων προσφυγών δεν είχαν ακόμη καταχωρηθεί, καθώς και όσων μελλοντικά θα υποβάλλονταν, με την επιφύλαξη τυχόν λήψης απόφασης για την εκ νέου επεξεργασία των εν λόγω υποθέσεων, εάν κριθεί αναγκαία⁴. Η εξέταση περίπου 2.000 παρόμοιων εκκρεμών προσφυγών κατά του Ηνωμένου Βασιλείου αναβλήθηκε περαιτέρω⁵ έως τις 24 Σεπτεμβρίου 2013, ημερομηνία κατά την οποία το Δικαστήριο αποφάσισε να μην αναβάλλει περαιτέρω τις διαδικασίες επί των εν λόγω προσφυγών και να τις επεξεργαστεί εν ευθέτω χρόνω.

1. Το Άρθρο 3 (δικαίωμα για ελεύθερες εκλογές) του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου](#) προβλέπει ότι:

«Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη δεσμεύονται να διενεργούν, ανά εύλογα χρονικά διαστήματα, ελεύθερες εκλογές με μυστική ψήφο, υπό συνθήκες που διασφαλίζουν την ελεύθερη έκφραση της λαϊκής βούλησης ως προς την εκλογή του νομοθετικού σώματος.».

McLean and Cole κατά Ηνωμένου Βασιλείου

11 Ιουνίου 2013 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Οι προσφεύγοντες, δύο κρατούμενοι, κατήγγειλαν ότι τους είχε επιβληθεί γενική απαγόρευση ψήφου στις εκλογές και δεν είχαν ή δεν θα είχαν δυνατότητα ψήφου, σε όποιες προηγούμενες και επόμενες εκλογές.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτες** τις εν λόγω προσφυγές σύμφωνα με το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, επειδή υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα ή πρώιμα ή επειδή αφορούσαν εκλογές που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Dunn και Άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου

13 Μαΐου 2014 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Οι 131 προσφεύγοντες, όλοι κρατούμενοι, κατήγγειλαν, *inter alia*, τη γενική απαγόρευση άσκησης του δικαιώματος ψήφου των κρατουμένων στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενόψει των «επικείμενων» εκλογών στο Ηνωμένο Βασίλειο ή τα Κοινοβούλια της Σκωτίας.

Το Δικαστήριο έκρινε τις προσφυγές **απαράδεκτες**. Παρατήρησε ειδικότερα ότι οι προσφεύγοντες είχαν υποβάλει καταγγελία σε σχέση με τις επικείμενες εκλογές. Θεωρώντας ότι είχαν διατυπώσει επαρκώς σαφείς καταγγελίες όσον αφορά κάθε ενδεχόμενο αποκλεισμό τους από τις αναφερόμενες εκλογές, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν είχαν προσκομίσει τα στοιχεία που απαιτούνται για την τεκμηρίωση των καταγγελιών τους, δεδομένου ότι δεν είχαν στη συνέχεια επιβεβαιώσει ότι τελούσαν υπό κράτηση μετά την καταδίκη τους, κατά την ημερομηνία των επίμαχων εκλογών.

Firth και Άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου

12 Αυγούστου 2014

Η υπόθεση αυτή αφορούσε δέκα κρατούμενους οι οποίοι, ως αυτοδίκαιη συνέπεια της καταδίκης τους και της κράτησής τους σε εκτέλεση ποινών φυλάκισης, δεν μπορούσαν να ψηφίσουν στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 4 Ιουνίου 2009.

Το Δικαστήριο αναγνώρισε τα βήματα που έγιναν από το Ηνωμένο Βασίλειο με τη δημοσίευση ενός νομοσχεδίου και την έκθεση της Κοινής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής που είχε οριστεί για να το εξετάσει. Δεδομένου, ωστόσο, ότι η νομοθεσία παρέμεινε αμετάβλητη, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου**, καθώς η υπόθεση ήταν πανομοιότυπη με αυτήν των *Greens και M.T.* (βλ. ανωτέρω).

Το Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή αποζημίωσης και δικαστικών εξόδων των προσφευγόντων. Όπως και σε προηγούμενες αποφάσεις σχετικά με το δικαίωμα ψήφου των κρατουμένων, έκρινε ότι η διαπίστωση της παραβίασης συνιστούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για κάθε ηθική βλάβη που υπέστησαν οι προσφεύγοντες. Αναφορικά με την αγωγή των προσφευγόντων για δικαστικά έξοδα, το Δικαστήριο παρέπεμψε στις παρατηρήσεις του επί της απόφασης στην υπόθεση *Greens και M.T.*, παράγραφος 120, όπου είχε επισημάνει ότι θα ήταν απίθανο να επιδικάσει έξοδα σε μελλοντικές υποθέσεις παρακολούθησης. Κατέστησε σαφές ότι οι προσφεύγοντες στην παρούσα υπόθεση, κατά την υποβολή των προσφυγών τους, αρκούσε να επικαλεστούν το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης, να ισχυριστούν ότι κρατούνταν σε εκτέλεση ποινής φυλάκισης κατά την ημερομηνία των επίμαχων εκλογών και να επιβεβαιώσουν ότι υπό άλλες συνθήκες, θα είχαν το δικαίωμα να ψηφίσουν στις εν λόγω εκλογές. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η υποβολή της εν λόγω προσφυγής, αποτελούσε μια απλή διαδικασία και για την οποία δεν ήταν απαραίτητη η νομική συνδρομή. Ως εκ τούτου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα δικαστικά έξοδα που αξιώθηκαν, δεν ήταν ευλόγως και αναγκαστικά γενόμενα.

McHugh και Άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου

10 Φεβρουαρίου 2015

Η υπόθεση αυτή αφορούσε 1.015 κρατούμενους οι οποίοι, συνεπεία της καταδίκης και της κράτησής τους σε εκτέλεση ποινών φυλάκισης, στερούνταν αυτοδικαίως το δικαίωμα ψήφου στις εκλογές.

Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου**, επειδή η υπόθεση ήταν πανομοιότυπη με άλλες υποθέσεις δικαιώματος ψήφου κρατουμένων, στις οποίες διαπιστώθηκε προσβολή του (βλ. ανωτέρω) κι επειδή η σχετική νομοθεσία δεν είχε ακόμη τροποποιηθεί. Απέρριψε την αγωγή των προσφευγόντων για αποζημίωση και δικαστικά έξοδα.

Βλέπε επίσης, πιο πρόσφατα: **Millbank και Άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου**, απόφαση της 30ης Ιουνίου 2016 **Miller και Άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου**, απόφαση (Επιτροπής) της 11ης Απριλίου 2019.

Moohan κατά Ηνωμένου Βασιλείου και Gillon κατά Ηνωμένου Βασιλείου

13 Ιουνίου 2017 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Οι προσφεύγοντες, οι οποίοι εξέτιαν ποινές φυλάκισης, δεν είχαν δικαίωμα ψήφου στο δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία που διεξήχθη στη Σκωτία στις 18 Σεπτεμβρίου 2014, δεδομένου ότι η σχετική εθνική νομοθεσία όριζε ότι ένα καταδικασθέν πρόσωπο, τελούσε σε νομική αδυναμία συμμετοχής στο δημοψήφισμα, εάν, κατά την ημερομηνία διεξαγωγής του, βρισκόταν υπό κράτηση σε σωφρονιστικό ίδρυμα δυνάμει της ποινής που του είχε επιβληθεί.

2. Η διαδικασία της πιλοτικής απόφασης δημιουργήθηκε από το Δικαστήριο ως τεχνική για τον εντοπισμό των διαρθρωτικών προβλημάτων που αποτελούν τη βάση επαναλαμβανόμενων υποθέσεων κατά πολλών χωρών και την επιβολή υποχρέωσης στα Κράτη να επιλύσουν τα προβλήματα αυτά. Βλέπε το θεματικό δελτίο σχετικά με τις **«Πιλοτικές αποφάσεις»**.

3. Σύμφωνα με το Άρθρο 46 της Σύμβασης, η Επιτροπή Υπουργών, το εκτελεστικό σκέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, εποπτεύει την εκτέλεση των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία και το στάδιο εκτέλεσης των υποθέσεων που εκκρεμούν προς εποπτεία ενώπιον της Επιτροπής των Υπουργών, είναι διαθέσιμες στον Ιστότοπο του Τμήματος Εκτέλεσης Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: <https://www.coe.int/en/web/execution>

4. Στη συνέχεια, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, έλαβε παράταση της προθεσμίας από το Δικαστήριο, εν αναμονή της διαδικασίας επί της υπόθεσης *Scorola (Αριθ. 3) κατά Ιταλίας*, η οποία συνοψίζεται κατωτέρω (βλέπε **δελτίο τύπου** της 22ης Μαΐου 2012).

5. Βλέπε το **δελτίο τύπου** της 26ης Μαρτίου 2013.

Το Δικαστήριο κήρυξε τις προσφυγές **απαράδεκτες**, διαπιστώνοντας ότι η καταγγελία των προσφευγόντων είναι ασυμβίβαστη με τις διατάξεις της Σύμβασης και των Πρωτοκόλλων της. Επισήμανε ειδικότερα, ότι η πάγια νομολογία τόνιζε emphaticά ότι το Δικαστήριο εκτιμούσε ότι το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου δεν ίσχυε για τα δημοψηφίσματα.

FrodI κατά Αυστρίας

8 Απριλίου 2010

Ο προσφεύγων ήταν κρατούμενος που εξέτιε ποινή ισόβιας κάθειρξης για φόνο στην Αυστρία, ο οποίος, είχε στερηθεί τα εκλογικά του δικαιώματα, σύμφωνα με τον Εκλογικό Νόμο για την Εθνοσυνέλευση (National Assembly Election Act) – οι διατάξεις του οποίου όριζαν ότι ένας κρατούμενος που εκτίει ποινή φυλάκισης για περισσότερο από ένα χρόνο για αδίκημα που διαπράχθηκε με πρόθεση δεν είχε δικαίωμα ψήφου.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3** του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου. Παρατήρησε ότι η διάταξη για τη στέρηση εκλογικών δικαιωμάτων που ορίζεται στο άρθρο 22 του Εκλογικού Νόμου για την Εθνοσυνέλευση, ήταν πιο λεπτομερής από τις διατάξεις που ίσχυαν στην περίπτωση του *Hirst (No. 2) κατά του Ηνωμένου Βασιλείου* (βλ. ανωτέρω). Η εφαρμογή της δεν γινόταν αυτοδικαίως σε όλους τους κρατούμενους, αλλά μόνο όσους είχε επιβληθεί ποινή φυλάκισης άνω του ενός έτους για αδικήματα που διαπράχθηκαν με πρόθεση. Ωστόσο, η επίμαχη διάταξη δεν πληρούσε όλα τα κριτήρια που είχε θέσει το Δικαστήριο προκειμένου η επιβολή του μέτρου στέρησης των εκλογικών δικαιωμάτων να είναι σύμφωνη με τη Σύμβαση, η οποία ορίζει ότι η απόφαση για τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων πρέπει να λαμβάνεται από δικαστή, εκτιμώντας τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης και ότι πρέπει να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του αδικήματος που διαπράχθηκε και των ζητημάτων που αφορούν τις εκλογές και τους δημοκρατικούς θεσμούς. Τα κριτήρια αυτά αποσκοπούσαν στην καθιέρωση του μέτρου στέρησης των εκλογικών δικαιωμάτων ως εξαίρεση, ακόμη και για τους καταδικασμένους κρατούμενους. Ωστόσο, δεν υπήρχε τέτοια σύνδεση στο πλαίσιο των κανονιστικών διατάξεων βάσει των οποίων ο προσφεύγων είχε στερηθεί τα εκλογικά του δικαιώματα.

Scoppola (No. 3) κατά Ιταλίας

22 Μαΐου 2012 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι η απαγόρευση ανάληψης δημοσίου αξιώματος που του επιβλήθηκε λόγω της ισόβιας καταδίκης του για φόνο, ισοδυναμούσε με οριστική στέρηση του δικαιώματος ψήφου. Το 2002, ο προσφεύγων καταδικάστηκε κατόπιν απόφασης Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου, (assize court) σε ισόβια κάθειρξη για δολοφονία, απόπειρα δολοφονίας, κακοποίηση μελών της οικογένειάς του και παράνομη οπλοκατοχή. Σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία, η ποινή ισόβιας κάθειρξης που του επιβλήθηκε, συνεπαγόταν ισόβια απαγόρευση κατοχής δημοσίου αξιώματος, η οποία με τη σειρά της συνεπαγόταν την οριστική στέρηση του δικαιώματος ψήφου.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου**. Διαπίστωσε ειδικότερα, ότι σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία μόνο οι κρατούμενοι που καταδικάστηκαν για ορισμένα αδικήματα κατά του Κράτους ή του δικαστικού συστήματος ή καταδικάστηκαν σε φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών έχαναν το δικαίωμα ψήφου. Επομένως, δεν υπήρχε κανένα γενικό, αυτοδίκαιο και αδιάκριτο μέτρο, όμοιο με εκείνο που οδήγησε το Δικαστήριο να διαπιστώσει παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στην απόφαση *Hirst (No. 2) κατά Ηνωμένου Βασιλείου* του Οκτωβρίου 2005 (βλ. ανωτέρω).

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο επικύρωσε την απόφασή του επί της υπόθεσης *Hirst (No. 2)*, κρίνοντας και πάλι ότι η γενική, αυτοδίκαιη και αδιάκριτη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων όλων των κρατούμενων που εκτίουν ποινή φυλάκισης ανεξάρτητα από τη φύση ή τη βαρύτητα των αδικημάτων τους, είναι ασυμβίβαστη με το Άρθρο 3 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου. Ωστόσο, έκανε δεκτό το επιχείρημα της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου, στην οποία επετράπη να υποβάλει παρατηρήσεις ως τρίτο μέρος, βάσει του οποίου κάθε Κράτος έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο ρύθμισης της απαγόρευσης, τόσο όσον αφορά τα είδη των αδικημάτων που θα πρέπει να συνεπάγονται τη στέρηση του δικαιώματος ψήφου όσο και ως προς το αν η στέρηση του εκλογικών του δικαιωμάτων θα πρέπει να αποφασίζεται από δικαστή, κατά περίπτωση ή θα

πρέπει να προκύπτει από τη γενική εφαρμογή ενός νόμου.

Söyler κατά Τουρκίας

17 Σεπτεμβρίου 2013

Η υπόθεση αφορούσε καταγγελία που υποβλήθηκε από επιχειρηματία που καταδικάστηκε για απλήρωτες επιταγές, σχετικά με την απαγόρευση ψήφου του στις τουρκικές γενικές εκλογές του 2007 ενώ βρισκόταν υπό κράτηση στη φυλακή ή στις γενικές εκλογές του 2011 μετά την υφ' όρον απόλυσή του. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι είχε καταδικαστεί για απλήρωτες επιταγές, αδίκημα που δεν συνεπαγόταν ότι ήταν ανάξιος να ασκήσει τα πολιτικά του καθήκοντα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου**. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι η απαγόρευση των δικαιωμάτων ψήφου των καταδικασμένων κρατουμένων στην Τουρκία ήταν αυτοδίκαιη και αδιάκριτη και δεν λάμβανε υπόψη τη φύση ή τη βαρύτητα του αδικήματος, τη διάρκεια της ποινής φυλάκισης ή τη συμπεριφορά του κάθε κρατουμένου ή τις ιδιαίτερες περιστάσεις του αφορούν την υπόθεσή του. Η εφαρμογή ενός τόσο σκληρού μέτρου σε ένα καίριας σημασίας δικαίωμα της Σύμβασης, θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι είναι εκτός οποιουδήποτε αποδεκτού πεδίου ελιγμών ενός Κράτους, αναφορικά με αποφάσεις επί θεμάτων όπως τα εκλογικά δικαιώματα των καταδικασμένων κρατουμένων. Πράγματι, η απαγόρευση αυτή ήταν περισσότερο σκληρή και εκτεταμένη από κάθε άλλη που κλήθηκε να εξετάσει το Δικαστήριο σε προηγούμενες υποθέσεις κατά του Ηνωμένου Βασιλείου, της Αυστρίας και της Ιταλίας (βλ. ανωτέρω, τις υποθέσεις *Hirst (No. 2)*, *Frodl και Scoppola (No. 3)*), δεδομένου ότι ίσχυε για τον καταδικασμένους σε ποινή φυλάκισης, ακόμη και μετά την υφ' όρον απόλυση τους και για εκείνους στους οποίους επιβλήθηκε ποινή με αναστολή και ως εκ τούτου, δεν εξέτισαν καν ποινή φυλάκισης.

Βλ. επίσης: **Cetin κατά Τουρκίας**, απόφαση (Επιτροπή) της 1ης Φεβρουαρίου 2022.

Anchugov και Gladkov κατά Ρωσίας

4 Ιουλίου 2013

Και οι δύο προσφεύγοντες καταδικάστηκαν για δολοφονία και άλλα ποινικά αδικήματα και τους επιβλήθηκε θανατική ποινή, η οποία αργότερα μετατράπηκε σε φυλάκιση δεκαπέντε ετών. Επιπλέον αποκλείστηκαν από τη διαδικασία ψηφοφορίας, συγκεκριμένα στις εκλογές της Κρατικής Δούμας και στις προεδρικές εκλογές, σύμφωνα με το Άρθρο 32 παράγραφος 3 του ρωσικού Συντάγματος. Και οι δύο προσφεύγοντες προσέβαλαν την εν λόγω διάταξη ενώπιον του Ρωσικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, το οποίο ωστόσο, αρνήθηκε να αποδεχθεί την εξέταση της καταγγελίας, με το αιτιολογικό ότι δεν είχε δικαιοδοσία να ελέγξει αν ορισμένες συνταγματικές διατάξεις ήταν συμβατές με κάποιες άλλες.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου**. Διαπίστωσε ειδικότερα, ότι οι προσφεύγοντες είχαν στερηθεί το δικαίωμα ψήφου στις βουλευτικές εκλογές, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της ποινής τους, τη φύση ή τη βαρύτητα του αδικήματός τους ή τις περιστάσεις της κάθε υπόθεσης. Το Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα της ρωσικής Κυβέρνησης ότι η υπόθεση αυτή ήταν ουσιαστικά διαφορετική από τις υποθέσεις κατά άλλων χωρών, ιδίως της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, στις οποίες το Δικαστήριο είχε εξετάσει το ζήτημα της στέρησης εκλογικών δικαιωμάτων, καθώς η απαγόρευση του δικαιώματος ψήφου των κρατουμένων στη Ρωσία ορίστηκε σύμφωνα με το Σύνταγμα και όχι με πράξη του Κοινοβουλίου. Όμως, όλες οι πράξεις ενός Κράτους Μέλους υπόκεινται σε έλεγχο βάσει της Σύμβασης, ανεξάρτητα από το είδος του εν λόγω μέτρου. Επομένως, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παρά το πεδίο ελιγμών που είχαν για να αποφασίσουν για τα θέματα αυτά, οι ρωσικές αρχές έκαναν υπέρβαση των ορίων του, με την εφαρμογή αυτοδίκαιης και αδιάκριτης απαγόρευσης του εκλογικού δικαιώματος των καταδικασμένων κρατουμένων.

Αναφορικά με την εφαρμογή της απόφασης και ενόψει της πολυσύνθετης διαδικασίας της αναθεώρησης του Συντάγματος, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι η Ρωσία είχε τη δυνατότητα να διερευνήσει όλους τους πιθανούς τρόπους για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τη Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένης κάποιας μορφής πολιτικής διαδικασίας ή ερμηνεύοντας το Σύνταγμα κατά τρόπο εναρμονισμένο με τη Σύμβαση.

Βλ. επίσης: **Isakov και Άλλοι κατά Ρωσίας**, απόφαση της 4ης Ιουλίου 2017.

Murat Vural κατά Τουρκίας

21 Οκτωβρίου 2014

Τον Οκτώβριο του 2005, ο προσφεύγων καταδικάστηκε βάσει του Νόμου για Αδικήματα που Διαπράχθηκαν κατά του Atatürk, αφού είχε πετάξει μπογιά πάνω σε διάφορα αγάλματα του Mustafa Kemal Atatürk, ιδρυτή της Δημοκρατίας της Τουρκίας, που βρίσκονταν σε δημόσιους χώρους. Αρχικά καταδικάστηκε σε φυλάκιση 22 ετών και έξι μηνών, αλλά κατόπιν έφεσης η ποινή του μειώθηκε σε περίπου 13 χρόνια φυλάκισης. Ταυτόχρονα, το δικαστήριο επέβαλε μια σειρά περιορισμών στον προσφεύγοντα, και συγκεκριμένα κατά την εκτέλεση της ποινής του, του απαγορεύτηκε το δικαίωμα ψήφου, η συμμετοχή σε εκλογές και η διοίκηση συλλόγων. Τον Ιούνιο του 2013, αφέθηκε ελεύθερος υπό όρους.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου**. Παρατήρησε ιδίως, ότι η στέρηση του δικαιώματος ψήφου του προσφεύγοντος, δεν είχε λήξει όταν αφέθηκε ελεύθερος υπό όρους τον Ιούνιο του 2013. Συνολικά, δεν είχε και δεν θα είχε δικαίωμα ψήφου, για διάστημα άνω των 11 ετών, από τις 5 Φεβρουαρίου 2007, ημερομηνία κατά την οποία η καταδίκη του κατέστη τελεσίδικη, έως τις 22 Οκτωβρίου 2018, ημερομηνία που είχε αρχικά προβλεφθεί για την αποφυλάκισή του. Μέχρι στιγμής, δεν μπόρεσε να ψηφίσει σε δύο κοινοβουλευτικές εκλογικές αναμετρήσεις. Το Δικαστήριο, αναφερόμενο στη νομολογία του και συγκεκριμένα στην απόφαση επί της υπόθεσης *Hirst (no 2) κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (βλ. ανωτέρω) υπογράμμισε ότι ο γενικός, αυτοδίκαιος και αδιάκριτος περιορισμός του δικαιώματος ψήφου, που εφαρμόζεται σε όλους όσους εκτίουν στερητικές της ελευθερίας ποινές, ήταν ασυμβίβαστος με το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου. Το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι είχε ήδη παρατηρήσει στην υπόθεση *Soyler κατά Τουρκίας*, (βλ. ανωτέρω) πως η απαγόρευση του δικαιώματος ψήφου των καταδικασμένων κρατουμένων στην Τουρκία, ήταν αυτοδίκαιη και αδιάκριτη και δεν λάμβανε υπόψη τη φύση ή τη βαρύτητα του αδικήματος, τη διάρκεια της ποινής φυλάκισης – αφήνοντας κατά μέρος τις ποινές φυλάκισης με αναστολή μικρότερη του ενός έτους – ή τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης κρατουμένου.

Kulinski και Sabev κατά Βουλγαρίας

21 Ιουλίου 2016

Η υπόθεση αυτή αφορούσε τη συνταγματική απαγόρευση του δικαιώματος ψήφου των κρατουμένων στη Βουλγαρία. Και οι δύο προσφεύγοντες κατήγγειλαν ότι η στέρηση των εκλογικών τους δικαιωμάτων, λόγω του ότι ήταν καταδικασμένοι κρατούμενοι, παραβίασε τα δικαιώματά τους σύμφωνα με το Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου. Κατήγγειλαν επίσης, ότι για την εν λόγω καταγγελία δεν υπήρχαν διαθέσιμα, αποτελεσματικά εγχώρια ένδικα μέσα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** της Σύμβασης, επιβεβαιώνοντας όσα είχε διατυπώσει στην προηγούμενη νομολογία του, ότι ένας γενικός, αυτοδίκαιος και αδιάκριτος περιορισμός του δικαιώματος ψήφου των κρατουμένων ήταν δυσανάλογος προς κάθε νόμιμο, επιδιωκόμενο σκοπό. Όσον αφορά ειδικότερα το επιχείρημα της βουλγαρικής Κυβέρνησης ότι οι κρατούμενοι ανέκτησαν το δικαίωμα ψήφου τους με την αποφυλάκισή τους, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι αυτό δεν άλλαξε το γεγονός ότι, σύμφωνα με τον νόμο που ίσχυε κατά τον χρόνο των επίμαχων εκλογών, όλοι οι καταδικασμένοι κρατούμενοι στη Βουλγαρία, συμπεριλαμβανομένων των προσφευγόντων, ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της κάθε υπόθεσης, τη συμπεριφορά τους και τη βαρύτητα των αδικημάτων που διαπράχθηκαν, είχαν στερηθεί το δικαίωμα ψήφου. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης, σημειώνοντας ότι είχε ήδη αποφανθεί σε προηγούμενες υποθέσεις, ότι το Άρθρο 13 δεν εγγυάται την άσκηση ένδικου μέσου που θα επέτρεπε την προσβολή των νόμων ενός Κράτους αυτών καθ'αυτών, ενώπιον εθνικής αρχής, με το αιτιολογικό ότι αντιβαίνουν τη Σύμβαση.

6. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («η Σύμβαση»).

Βλέπε επίσης: [Petrov κ.λπ. κατά Βουλγαρίας](#), απόφαση (Επιτροπή) σχετικά με το παραδεκτό, της 19ης Ιουνίου 2018 [Dîmova και Άλλοι κατά Βουλγαρίας](#), απόφαση (Επιτροπή) της 8ης Ιουνίου 2021.

[Kalda κατά Εσθονίας \(No. 2\)](#)

6 Δεκεμβρίου 2022

Η υπόθεση αφορούσε την γενική απαγόρευση του δικαιώματος ψήφου των κρατουμένων στην Εσθονία. Ως αποτέλεσμα της απαγόρευσης, ο προσφεύγων, κρατούμενος που εκτίει ποινή ισόβιας κάθειρξης για μια σειρά σοβαρών εγκλημάτων, αποκλείστηκε από τη διαδικασία ψηφοφορίας στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2019.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι δεν μπορούσε να στοιχειοθετηθεί η διαπίστωση ότι τα εθνικά δικαστήρια είχαν υπερβεί τα όρια του πεδίου ελιγμών που διέθεταν, κατά την αξιολόγηση της απαγόρευσης ψήφου στην περίπτωση του προσφεύγοντος. Εκτίμησε ότι, επί της συγκεκριμένης προσφυγής, τα εσθονικά δικαστήρια είχαν διενεργήσει ενδελεχή αξιολόγηση των κατά περίπτωση περιστάσεων, για να καθορίσουν την αναλογικότητα του μέτρου. Ειδικότερα, έκριναν ότι η απαγόρευση της ψήφου ήταν αναλογική όσον αφορά τον προσφεύγοντα, δεδομένου του πλήθους, της βαρύτητας και της φύσης των εγκλημάτων του, της συνεχιζόμενης εγκληματικής συμπεριφοράς του ενώ βρισκόταν στη φυλακή, καθώς και της καταδίκης του σε ισόβια κάθειρξη.

Βλέπε επίσης, μεταξύ των πιο πρόσφατων αποφάσεων του Δικαστηρίου:

[Ramishvili κατά Γεωργίας](#)

31 Μαΐου 2018

[Mironescu κατά Ρουμανίας](#)

30 Νοεμβρίου 2021

Επικοινωνία:

Τηλ.: +33 (0)3 90 21 42
08

7. Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη υπό τις περιστάσεις που ορίζονται στο Άρθρο 44 παρ. 2 (οριστικές αποφάσεις) της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου](#).

